

Издаје два пута
у мјесецу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Кола народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Спремај се народе за изборе.

Ми смо већ толико пута говорили у овоме народном листу, како наша краљевина Хрватска и Славонија има од свију држава у свијету најмање изборника за сабор. Од народа гласасмо онај, који плаћа 30 форината пореза, а у личко-крбавској и модрушко-ријечкој жупанији, јер је земља најсиромашнија и порез мали, онај који плаћа 15 форината. А међутијем сваки чиновник, било опћински, било котарски, жупанијски или владин, порезни или финансијски, пензионар чиновник или пензионар официр без обзира на порез имају право гласа. Помислите само ово: за скупштину или сабор у Србији бира преко пет сто хиљада изборника а у Хрватској и Славонији, која је бројем душа велика колико и Србија (два и по милијуна становника), има десет пута мање изборника, то јест педесет хиљада.

Из тога одмах видићете колико је шира слобода избора у Србији, гдје се много више чује народни глас, а осим тога је тамо тајно гласање куглицама. Али зато се данас и гледа с поштовањем у Србију, гдје влада слобода, какве ми овдје немамо. Па видите, браћо, кад би у наш сабор у Загребу дошли прави народни људи, они би дали сваком одраслом човјеку из народа глас, а не би као сад гласало од сто становника само два. Али то неће да даду ови мађарони што су сад на влади, јер је лакше за њих код избора да прођу. Онако, кад би у нас било изборника као у Србији не би они побједили на изборима и не би владали.

Сад настаје питање, како може народ побједити, па и данас послати у народ праве народне људе од опозиције. Ево овако на лијеп и паметан начин: Лијепо се састану народни људи из села, који немају право гласа с онијем човјеком из села, који бира посланика и гласа, па му рекну: Чујеш брате, ти видиш

како нам је тешко свима, да не можемо више да живимо, немој гласати за паприкаш, него гласај за правог нашег народног човјека, као што нам поручују наши људи из Загреба и наши прави људи ондје. Ти не гласаш само за себе, већ за све нас, па не гријеши душе, већ свој глас дај народним људима. Ако наши људи добију већину за сабор, они ће нам дати наша народна права, па ће се и наш глас слушати, и бираћемо увијек само оне, који раде за добро народно, а не оне, којима је народ девета брига а њихова корист и џеп прво прије свега.

И кад му тако кажете, он ће вас јамачно послушати, јер вас као паметне људе послушати мора. Само тако можемо на изборима побједити.

Чуј, дакле, народе. Говори се да ће већ скоро за мјесец, два дана бити избори за сабор. Спремај се, дакле, одмах за рад. Распитајте се ко у селу и граду има глас, па га лијепо савјетујте. Ако не би сад било избора, до године у ово доба морају бити избори по закону.

Радите, дакле, онако, па ће народ побједити.

Пунолетство српског наследника престола.

Прошле је суботе, 27. августа (9. септембра) на пољу Бањици крај Београда проглашен наследник српског престола краљевић Ђорђе Карађорђевић за пунолетног. Тога је дана наследник навршио 18-ту годину и по Уставу, темељном државном закону, проглашен за пунолетног. Подједно је тога дана произведен од подофицира за официра (потпоручика како у Србији веле, а код нас поручник или лајтман). Код свечаности су ове били сви заступници страних држава, краљевска српска влада, митрополит са 3 владике, многи други достојанственици и сва сила народа.

Знамо, да ће се наш српски свет радовати, ако му изнесемо, како је текла та свечаност.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа. јер ће вам требати и послје, да га читате.

Српска је то, брате мој, крв у жилама српског краља и његова сина, иста она, која тече и у жилама нашим, па како не би радо чуо, шта они раде тамо преко Саве у слободној српској земљи.

Свечаност је текла овако. Кад је краљевска породица дошла на Бањицу, одслужена је служба божја, а после службе изговорио је престолонаследник и потписао заклетву, коју је потписао и митрополит и предао краљу. После овога предао је краљ наследнику знакове ордена цара Лазара, а затим му је краљ изговорио овај дивни говор, који је пун лепих мисли и савета, што их краљ отац даје краљевићу сину. Из говора се краља Петра види, како он воли народ и како сина упућује да пази и чува ту љубав. Па чујте, дакле, тај красни говор српског краља своје сину:

„Мили сине мој. Велика је радост моја била кад ми те је Бог пре 18 година подарио. Још већа је радост моја данас, када те као пунолетна производим за официра моје миле и храбре војске. Важне су се промене десиле у нашем животу за то време. Ти си рођен далеко од отаџбине своје и чезнуо си за њом као и ја, као и ми сви. Милошћу Божјом и вољом народа српског наша су права повраћена. Ти постајеш пунолетан као наследник престола и официр српске војске. Једнога дана када то буде воља Божја, ти ћеш заузети моје место, постати и краљ Србије и командант војске, у којој си од данас потпоручник.

Дужност је твоја сине, да се дотле спремиш ва тешко бреме, које те чека. Час у који ћеш ти заузети моје место одредиће Свемогући, а Устав, дело људско, још те данас проглашава за способног да то место заузмеш. Само, сине не мисли, да се знање и искуство може стећи

ма каквим уставима и прописима законским. Зато су потребне многе године напорног рада и гвоздене воље. Ја од тебе очекујем и земља од тебе тражи да сву своју снагу заложитиш, да прибереш она многострука знања, која ће ти као владару требати.

Не знам, сине, да ли ћу ја имати толико времена и могућности да те посветим у све послове владарске. Савет пак који ти могу дати још данас, јест, да као владалац увек чуваш и поштујеш Устав и законе земаљске. Знај сине,

да ћеш само тако наћи и стећи љубав и поштовање народа свога. *Без љубави народне пак слаби су престоли земаљски.*

Крај тога, сине, срце твоје мора бити испуњено само љубављу према сваком грађанину српском. Никада ни једног тренутка, не сме владалац осетити мржњу ни према коме поданику своје. Ма како био уман и спреман владар не може да врши све државне послове сам. Зато је потребно много људи и најтежи је задатак владаочев да их пронађе. У томе тешком послу за владара ће бити велика олакшица, ако никога не буде мрзео, ако свакога буде подједнаком љубављу примао и са њим се саветовао.

Наследник пријестола Ђорђе као српски војник.

Још и трећи савет, сине, не мање важан за тебе као за будућег владалца. Владалац је човек, а човека нема без мане и погрешака. Али мане и погрешке владаоачеве нису што и обичних људи. Зато, што је владар на најузвишенијем месту у земљи, што су њему управљени сви погледи и његове грешке одмах свако види. Мане, које се код обичних људи кад и кад не опажају, на владару изгледају велике и неопростиве.

Одвикавај се, дакле, сине, од свих мана, које на себи опазиш, или ти их други укажу. Труди се, да што мање гретиш, а учиниш ли грешке,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIL

www.поправљај их што пре, да би се што пре и заборавило. Буди уверен, да ће само у миру и срећи земље, којом будеш управљао, лежати и твоја срећа.

У народу пак, који би вечно уздисао и проклињао судбину своју, не би ни ти могао бити задовољан.

Из историје народа видећеш и научићеш, сине, *да су грдно грешили они владари, који су мислили, да је земља ради њих, а не они ради земље и народа.*

На теби ће бити да поправиш многе последице таквих погрешака владарских, то ће од тебе тражити Србија, то ћу ти оставити у аманет и ја.

Спремај се, сине, за тај велики и тежак задатак. Народ ће те благосиљати, а у благослову народном лежи срећа Владара“.

Иза овога говора, кога је краљ тронут изрекао, примио је наследник престола честитања по утврђеном програму, а затим је усео на коња и ставио се на чело свога пука, који је са осталом војском продефиловао пред краљем. Дефиловање је протекло у најбољем реду и многе су се трупе одлично држале.

Иза дефиловања приредио је краљ у барици на Бањици закуску, мали ручак, на којој су били чланови владе, многи великодостојници, те официри београдског гарнизона. Ту је министар војни пуковник Васа Антонић поводом овога свечаног догађаја поздравио краља и наследника, на што му је најпре одговорио краљ, препоручивши наследника другарској љубави српских официра, а за тим је и наследник са неколико речи поздравио своје нове другоре српске официре.

После закуске вратио се краљ са наследником Ђорђем, краљевићем Александром и свитом натраг у двор. Уз пут их је сакупљени народ бурно поздрављао.

Тога дана после подне одржано је у Топчидеру народно весеље, у вече је у дворцу био велики бал, а у Нар. Позоришту свечана представа.

Свечаност је завршена сутра дан, у недељу, на Бањици тркама, којима је присуствовао и краљ са наследником и с краљевићем Александром. Биле су 4 трке.

Поводом ове свечаности честитали су краљу телеграфски многи владари, међу којима цар и краљ Франца Јосиф, цар Никола, краљ Виктор

Емануел, француски председник Лубе, грчки и румунски краљ, кнез бугарски, наследник црногорски и т. д.

Српска повјест.

18.

Насељавање Хрватске и Славоније Србима.

Чим су Турци 1463. године заузели Босну, почели су преко незиних граница проваљивати у Хрватску и Славонију. 1469. године провале Турци у Лику и у земље уз Саву, те страшно опусте све крајеве у које су продрли. Од тада су Турци скоро сваке године проваљивали у Хрватску залијетали се до мора па и у саму Крањску, Корушку, Штајерску и Истрију по некоје године умели би и повише пута провалити и све пустошити. Саме 1471. године одвели су у робство 80.000 душа. 1527. год. освоје Турци Лику. Турска међа ишла је од Босне преко плитвичких језера и Коренице даље.

Честим провалама Турци су опустошили сву Лику, становнике што покљали што у робство одвели те је земља опустјела. Зато Турци, кад заузеше Лику почеше из Босне да довлаче српски народ и да га насељавају по Лици. Тако је дакле српски народ населио садашњу личко-крбавску жупанију по турској вољи. Али српски народ је сам, по својој вољи, насељавао све оне крајеве, у којима сада живи, осим Лике. То су садашња жупанија модрушко-ријечка, загребачка, бјеловарска, пожешка.

Све крајеве у тим жупанијама, које граниче с Босном, опустошили су Турци као и Лику. Разумљиво је дакле, да су Срби оставили већма насељене крајеве у Босни, гдје им је уз то још увијек висила над главом сабља, и насељавали крајеве празне. А уз то су власти тадашње царевине Аустрије саме мамиле српски народ знајући да је храбар и јуначан, па да ће оне опустјеле земље бранити крваво од Турака и тако им стати на пут, да даље не пустоше. Гдјекад су царске чете проваљивале у Босну и силом довлачиле српски народ у ове крајеве, тако је он био потребан онда у царевини.

Тако су око 1493. године насељени Србима из Босне крајеви око Огулина, у садашњој модрушко-ријечкој жупанији. Чим су се неки Срби туда настанили, почели су се што сами од себе, што на позиве већ насељених Срба по овим крајевима насељавати и други Срби. Тако су насељени крајеви око Гомирја, Жумберга, Мариндола, Плашког, Дубрава, Поникава и тако даље све од 1500—1650 године.

Кад су Турци страдали под Бечом 1683 године и били истјерани из Угарске, Славоније

и Хрватске почео се српски народ још живље насељавати по Хрватској. Тада су насељени крајеви око Горњег Карловца, као Војнић, Будачки, Скрад, крајеви око Слуња и тако даље. Тако је ето у двјеста година насељена и подрушко-ријечка жупанија Србима.

Од године 1640—1791. насељена је Србима и Банија, а то је јужни дио загребачке жупаније, крајеви око Костајнице, Петриње, Глине, Топуског. 1768. године било је Срба у свима до сад набројеним крајевима 125.762 душе, а сад их има туда преко 350.000 душа.

Као год што су Турци сами насељавали српски народ по Лици, кад су је освојили и растјерали старосједиоце, тако су радили и по Славонији и у њу су они силом довлачили српски народ из Босне, јер Туци сами нијесу хтјели радити земље, па су морали довлачити рају да им она земљу обрађује. Тако је Србима насељена жупанија вировитичка. А у жупанију бјеловарску и вараждинску, које Турци нису освојили насељавали су се Срби на позиве царевих генерала и других власти. Ето тако су у двије стотине година од 1500. године до 1700 у главном насељене Хрватска и Славонија српским народом. Јадни српски народ што по својој вољи што силом остављао је стара огњишта и селио у туђе непознате крајеве гдје је вјечито морао с пушком стајати на стражи и залијевати ту нову домовину крвљу својом, да је одбрани од силних Турака. Како је српском народу захваљено на толиким његовим јуначким дјелима и потоцима крви, што их је пролио бранећи границе нове домовине, причаћемо други пут.

Дружина Михата хајдука.

Одметну се Мијате ајдуче,
Одметну се у гору зелену,
Од зулума бега Љубовића,
Од глади је црну земљу јео,
А од жеђи с листа воду пио,
Док је јунак дружбу сакупио:
Бојца Вука, рођена нећака,
И Жегавца његова нећака,
И Ивана Мокропољанина,
И Нићету пред четом војводу,
Жеравицу и Помамљеницу,
И Видоја љуту Жеравицу,
И Паука старога ајдука,
И онога Стрмоглеђу Луку,
На коме је капа од два вука
И челенка од четр'ест пера;
И Романа друга вијернога,
Љута Стегу и црна Гаврана,
Стега стега, црни Гавран веже,
Куд га веже, срце му се стеже,

И онога Јерка чобанина,
Који носи дренову батину,
Седам ока суве дреновине,
Три карике пуно девет ока,
Све цериће по гори посуши.
Кад је Мијат дружбу сакупио,
Ал' беседи Мијате ајдуче:
„Слушајте ме, моја браћо драга!
„Слушајте ме, што ћу беседити;
„Да идемо, да бега арамо.“
Па одоше двору беговине,
А код двора бега не бијаше,
Већ кадуна млада беговица;
Ал' удара Мијате ајдуче,
Он удара прстеном у врата:
„Отвор' врата, млада беговице!“
Ал' беседи млада беговица:
„Ид' одатле, незнана делијо!
„Ја ти не смем отворити врата
„Од проклетог Мијата ајдука.“
Ал' беседи Мијате ајдуче:
„Отвор' врата, млада беговице!
„Та давно је Мијат погинуо,
„Још јесенас о Мијољу дану.“
Врат' отвара млада беговица,
Мијат грли младу беговицу,
Он је јунак и грли и љуби,
Па шњом оде у бијеле дворе,
А јунаци горе на чардаке.
Док се Мијат буле наљубио,
Јунаци се понасуше блага,
Бели гроша и жути дуката;
Па беседи Мијате ајдуче:
„С Богом остај, посестримо моја!
„Да с' у здрављу опет састанемо!“
Ал' беседи млада беговица:
„С Богом пош'о Мијате ајдуче!
„Да Бог даде да се разумремо,
„Ал' да једно друго не видимо!“

Шта нам пишу из народа.

Мали Градац. (Наши сељачки јади и невоље.) Ту-жим ти се, „Српско Коло“ моје, на поступак ове наше господе од општине према нама сељацима. Притисле нас којекакве глобе, да душом да'нути не можеш. Ако ми не вјерујете, ено вам Станка Калање. Већ 15 година нема тај човек пса у кући, а сваке године плаћа псатарину. Притужује се човек: „Немам пса већ 15 година,“ вели. А јок он плаћа и даље. Записали га тамо у општини, па ће, валај ако овако потраје, плаћати за пса и кад му газда умре, и тако би нас преживио господара!

Један је сиромашак сељак одијељен је од оца и млаће браће, која нијесу код куће, већ се ради зараде разишла по свијету. Отац је слаб и овај подјелац остаје с оцем код општинске воргине за помоћ оцу, јер је овај слаб, па не може да ради. Али он мора и за млаћу

браћу на работу с мотиком и сикиром да сијече дрва за опшину. Вели он начелнику, да не може на два краја израђивати, јер нема четир руке него двије. Начелник прими молбу и пусти га, да иде на једну страну, али га послјије даде глобити с 2 К 40 ф зато што није ишао сјећи дрва. Сад реците ви мени, није ли ово Богу плакати, кад се са сиромашком човјеком овако поступа. Једно му се рекне у лице, а иза леђа пукну га глобом ни крива ни дужна. А не умије кувавац ни да се потужи већој власти, да потражи своју праву, већ пушта да општинска господа вршу на њему. Има и свједока за ово, и требао би да изнесе то напријед, али се он жаца, јер се, вели не може бочити шут са рогатим, а неће да види, да није он шут, јер је право на његовој страни. Али још је горе, што овоме сиромашку дођоше у брзо затијем, да уберу ону глобу што није сјекао општинских дрва. Није имао готова да плати, јер нема откуд, али му они одведоше блашце од три године у вриједности до 60 К, затворише га у општински магазин, да тамо и гладно и жедно пропада на овој бољој припеци.

И то још није све. Дрва се за опшину сва усјеку, али општина пространа, на дрва нема паске, јер се не снесу одмах на једно мјесто. Послјије по године дрва се што разнесу што усуше, а господа од општине дај опет народу да сијече дрва, а од онијех, које су због сјече глобили, утјеруј глобу. Зашто се сва дрва не би лијепно свезла на једно мјесто, па да стражари пазе на њих.

Могло би вам казати многу и о томе, како се порез утјерује, али ће о томе други пут бити говора. Само једно морам рећи. Наца општина Мали Градац није, бог зна како, велика, јер има нешто преко 6 хиљада душа, али је уз то јако сиромашна. Има другијех општина, које су и бројем душа веће, и стањем богатије, па немају оврховодитеља, а ми га имамо. У другијем општинама благајник врши и тај посао, само се ми у Грацу распасали па нам је до тога, да плаћамо и оврховодитеља без потребе, па да нам општински намет буде већи и тежи. Општинско вијеће требало би да ово непотребно мјесто укине сад јесенас, кад се буде прорачун склапао за будућу годину.

Тешко нам је, тешко до зла Бога. Дошла већ душа у подгрлац. Ено, Ради Дрекићу наступи марва у гробље, вије пољак и пријави и глобише га од прве са 22 К глобе. Од куда ће извадити тај новац ако Бога знате. Продаће му кравицу, али од чега ће живити?

Не буде ли вас људи, који се бринете за јадни народ, и ако се сељак не ухвати с вама скупа за руку, биће зло и наопако. Већ су нам сад почели напијати за душу и говорити, да у сабор у Загреб бирамо оног, кога смо и до данас бирали. Ако изборници тако ураде као што им говоре — а обећавају брда и долине као и увијек досад — онда је право, што нам се догађа.

Збогом браћо и господо од „Српског Кола“ и „Новог Србобрана“. Ви ћете нам вјеровати, а ако ко не вјерује, нека дође и види.

Ратар.

За „Српско Коло“.

И у овом броју можемо да забиљежимо лијеп број народне господо, која се заузимље за „Српско Коло“ и скупља му претплатнике. Тако је госп. Андрија Јовановић учитељски приправник из Новог Града подравског послао управи „Српског Кола“ К 2'40 као полугодишњу претплату за 2 скупљена претплатника. Г. Милан Зурковић књиговођа из Ирига послао је даље К 6'60 као претплату за скупљене претплатнике у Иригу. Госп. Пера Бекић, трговац из Двора послао је К 28'80 као претплату за 20 примјерака, што се шаљу на њега и он их дијели Србима ратарима. Госп. Милан Радишић књиговођа Голубиначке штедионице послао је управи „Српског Кола“ К 6'20 као претплату за 5 претплатника. Пријатељ Срба ратара и „Српског Кола“ из Малог Граца послао је даље К 7'20 као погодишњу претплату за 6 претплатника. Други пријатељ „Српског Кола“ из Крбавице у Лици послао је К 12 као претплату за 20 претплатника на четврт године. Пријатељ Срба ратара из Грачаца послао је даље К 6 као погодишњу претплату за 5 претплатника. Госп. Младен Ђорђевић правник из Товарника у Сријему послао је управи нашег листа К 2'40 као погодишњу претплату на 2 примерка за „Српску Народну Књижницу у Товарнику. Један српски владика, који неће да му се име спомиње у новинама послао је управи „Српског Кола“ К 12 као погодишњу претплату за 10 примјерака нашег листа. Госп. Милан Зурковић из Ирига поново је послао К 9'60 као претплату за 8 скупљених претплатника у свом родном мјесту Карловчићу и К 1'80 за једног претплатника из Ирига.

Доносимо ово, да наши читаоци читају имена народне господо, која се заузимљу за „Српско Коло“ и скупљају му претплатнике. Управа нашег листа захваљује свој овој народној господи на њихову труду и заузимању, па моли и све остале, да овако раде, како би „Српско Коло“ напошљетку зашло у сваку српску кућу без разлике.

Српска земљорадничка (ратарска) задруга за „Српско Коло“.

Српска земљорадничка (ратарска) задруга у Раковцу у Сријему, послала је управи нашег листа К 11'20 као скупљену претплату за 6 претплатника „Српског Кола“. Лијепо је то, када се задруга Срба ратара овако заузимље за лист Срба ратара. Ово је знак уједно, да ова задруга увиђа, да је „Српско Коло“ потребно Србима ратарима и да их поучава лијепо о свему, што им треба да знају и као Срби и која су им права и дужности као грађана у држави. — Управа „Српског Кола“ захваљује овој вриједној задрузи Срба ратара, па моли и остале Српске земљорадничке (ратарске) задруге, да се угледају на овај лијепи пример и да се заузимљу за „Српско Коло“, како би се оно што више раширило у њиховим мјестима.

Шта се збива у нас и у свијету.

Прешерна прослава у Љубљани. Претпрошле недеље 10. септембра по новом календару открили су свечано наша браћа Словенци у Љубљани споменик свом највећем пјеснику Фрањи Прешерну. Отац његов био је ратар, но видећи, како је Фрања отворена глава даде га на школе. Фрања се послѣје сам издржавао, поучавајући своје другове ђаке, те је тако и свршио школе. Послѣје се дуго мучио док је постао адвокат. Прешерен је био отац свога народа. До њега су Словенци били тако рећи мртви. Он их је у својим пјесмама пробудио из мртвила и сна, те су се почели борити за свој језик и за своја права. Да није било Прешерна сада би били Словенци понијемчени. Он им је отворио очи, спасао их. Он је умро као сиромах, али је оставио свом народу непроцијењено благо, своје пјесме, које су његов народ освијестили и одушевљавале у борби за свој језик и своја права. Благо народу који је родио таког сина.

На откриће споменика дошло је гостију из Русије, Чешке, Србије и Хрватске. Из саме Србије било је до 100 изасланика. Срби из Србије положили су на споменик два сребрна вијенца и више других вијенаца. Из Загреба положио је вијенац у име српског пјевачког друштва г. др. Богдан Стојановић. Осим тога положила је вијенац на споменик и српска омладина у загребачком свеучилишту.

У свему дошло је тај дан до 30.000 гостију из различних крајева Словеначке, где су се тај дан виле заставе народне. То је била права народна слава коју је Прешерен и достојно заслужио.

Слава му!

Арнаутски упад у Србију. Из Београда се званично извјештава, како је 26. августа (8. септ.) преко 1000 Арнаута и турских аскера ударило преко границе на српско земљиште, и навалила на карауле „Угљарски Крш“ и „Медљика Кртињак“. Погранична стража са становницима, који су јој притекли у помоћ, мораде узмицати, јер је била слаба и бројем и оружјем и муницијом. Арнаути су онда и даље продрли на српско земљиште. Издате су биле потребне наредбе, да војска сталног кадра у Куршумлији буде у приправности и да у помоћ дигне и погранично становништво.

Комисија српска за преглед караула путовала је у то време с пратњом дуж границе. Не слутећи ништа стигла је и у караулу „Угљарски Крш“, и ту погибоше капетан Илија Коњевић, каплар Митар Нешић и редов Гаја Весковић, а рањених има пет. Писар срепски Петроније Ивановић умакао је и донио о овој погибији вијест у Куршумлију. Сад су карауле, које су су арнаути и аскери заузели били, на ново посјели српски војници и сељаци. Турци су се повукли у своје карауле, а Арнаути у своја села. Овим зликовцима није доста што уништавају Србе по Ст. Србији, него упадају и у саму Србију.

У уторак и среду одржаване су у Београду седнице министарског савета, на којима се расправљало

о овоме сукобу. Као што се дознаје, турски посланик у Београду Фети-паша обећао је у име турске владе, да ће се кривци пронаћи и озбиљно казнити; уједно ће се предузети строге мјере, да се тако што више не понови. Мјешовито повјеренство (комисија) српска и турска испитаће цијелу ствар. Пјешачки полубатаљон под заповједништвом мајора Ј. Павловића из Ниша стигао је на српску границу, карауле, које су биле највише у опасности, одмах су осигуране, а војска је осим тог распоређена на свима мјестима, гдје се може нови нападај очекивати.

Јуст у Загребу. Прошле недеље био је у Загребу предсједник заједничког сабора у Будимпешти Јуст. У Загреб је био дошао да се упуту о приликама код нас. Том згодом састао се је и са неким људима од опозиције, који су му јасно и отворено казали какво је зло код нас и приказали му у правој свјетлости наше мађароне. Ради тога узбунили су се и тешко забринули наши мађарони јер се боје да ће их Мађари, када се погоде са краљем о заповједном језику у војсци, отјерати са њихових положаја, на којима се већ двадесет година гоје и тове. Како видите не иде ни њима најбоље, само би још требало свијести и разбора, па да напрегнемо код идућих избора сву снагу па да ни један независан и слободан Србин не гласа више за владиновце.

Приговорна расправа. Против заплијене 13. броја „Српскога Кола“ од 14. јула ове године поднијело је наше уредништво приговоре јер мисли да се оним, што је заплијењено није огријешило закон. На 18. овог мјесеца требала је бити о томе расправа пред судбеним столом, али је одгођена јер државни одвјетник није био примио потребних за то списа. Кад буде нова расправа јавићемо.

Шта се збива у Угарској. У Угарској још увијек нема реда. Фејерваријева влада је пала. 15. о. мј. састао се сабор, па је опет одгођен до 10. октобра. Не попушта Беч, а не попушта ни Пешта, па се не зна, како ће се још ово све свршити и како ће се ријешити ова борба између Беча и Пеште. Но било ма шта сигурно је, да ће доћи до нових избора до године или још и ове године.

Различне вијести.

Забранио попа земљу продавати. Прије неки дан нађосмо се са неким сељаком Сопићем из Гређана (код Окучана), па ће човјек у разговору рећи:

„Како је зло било, добро је сад код нас. Дошли неки унијати и други незнани из свијета, понудили народу добру цијену за земљу, па се многи полакомише, продадоше земљу, потрошише новце па остадоше и без земље и без новца. Али умрије стари парох, а дође млад попа па скочи, те са олтара забранио народу продавати земљу, а иде и по селу, и по кућама, те учи, поучава, упућује, обавјешћује свет. И стало је хвала Богу — рече Сопић — код нас сад сасвим то

WWW.UNILIB.RS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

али продају Срби земљу у околним селима, гдје није нико забранио!"

„А како ће, како може попа забранити да се не смије земља продавати туђинцима — упитаћемо ми?"

„Чује он, зна он све, па дотрчи одмах, псује не да. У то се сакупе и други сељани, разумију, виде да попо право има, па и они уз попу те не даду — и тако не смије нико више, а сад је већ и срамота!"

Тако Сопић, а и осим њега свако зна кога и каквог попу, учитеља, трговца, господина народ слуша, а исто тако зна се и какову господу народ не поштује, од какве господе окреће народ главу.

Немало свуд је већ — хвала Богу — набоље окренуло, а дао Бог свуд се господа тако заузимала и забрањивала продавати земљу, а народ их слушао, као што слушају Гређанци свога новог пароха!

Календарско питање у Русији. Познато је, да се питањем о увањању новог календара бави већ неколико година патријаршијски Синод у Цариграду. За промјену (реформу) календара изјавио се и митрополит београдски пок. Михаило, а то је питање у новије доба уступила руска влада руском св. Синоду у Петрограду, да каже своје мишљење. — Како су „С. Петербургскија Вједомости“, лист кнеза Ухтомскога, који има веза и с руским двором, недавно јавиле, руски се синод изјавио за нови календар, и руски лист изриче наду, да ће се ово питање у скором времену коначно ријешити. — Стари је календар већ за то неподесан, што се читав просвијећени (културни) свијет без разлике вјере и народности, као и све државе служе новим календаром, па за велику руску трговину и саобраћај, са страним свијетом веома је незгодно, да рачуна с два календара, а да се и не говори о томе, да стари календар, који већ данас заостаје за читавих 13 дана, није никакво ни народно ни вјерско обиљежје. Кад би он остао на снази и у будућност, онда би једном дотјерали они, који га се држе, да заостану и читаве године назад. Напредак и напредни дух не трпе овакова натражњаштва.

Словени и аустријска правда. У Аустрији има 25,632.800 становника. Од тога су 15,494.285 (60 од стотине) Словени, 9,170.939 (36 од стотине) Нијемци, а 967.580 (4 од стотине) Романи (Талијани и Румуни). Како изгледа сабор?

У Горњој кући има 214 чланова. Од тога су — 172 Нијемци, 23 Пољаци, 8 Чеси, 1 Југословен. Дакле 60% Словена имају у Горњој кући свега 32 члана, а 36% Нијемаца има 172 члана!!

У Доњој кући има 177 Словена и 203 Нијемца. Дакле 36% Нијемаца имају за 26 посланика више него Словени. А да је правде било би 255 Словена и 153 Нијемца.

Ето тако се у Аустрији поступа са Словенима, а тако ће се поступати увијек, јер Аустрија је авангарда царства њемачкога. Она би себе прије уништила него што би праведно поступала са Словенима.

Двадесетпетогодишњица радионице. Прва српска цртачко-везилачка радионица Милана Петка-Павловића у Вршцу прославила је у недјељу 14./27. августа 1905. двадесетпетогодишњицу свога рада. Било срећно!

Монашка Пољопривредна Школа у манастиру Студеници. Београдска Митрополија решила је да установи Пољопривредну Монашку Школу у манастиру Студеници у Србији. У тој школи ће калуђери изучавати све гране пољопривреде, а по свршетку школе намештаће се по осталим манастирима. Митрополија се због тога обратила Министарству Народне Привреде за програм и еневуално мишљење, на што се Министарство одмах одазвало.

Већ пре коју годину било је о томе речи, да ће се и код нас у неком фрушкогорском манастиру практична пољоделска школа — ратарница — основати, али чини се, да је ствар негде запела.

Ми Срби немамо шта да чекамо више. Нама неће нико помоћи, нама одмажу сви — облизујући се слатко, љубезно, учтиво, умиљато око нас — ми морамо себи дакле сами помагати и помоћи, да не економишу и не управљају док место нас чивутски и швабски закупници, бајаги стручњаци, нашим српским имањем, српском земљом, српским мозгом, српском памећу, српским образом, ругају нам се још како смо гладни, голи, будале свачије.

Маџарима је мука на Маџаре. Чивути праве се и у Угарској да су највећи, најватренији родољуби, Акмаџари. То им се дуго и дуго вјеровало, јер су добро умјели сладити, али истина побјеђује увијек најпосле.

Сад прави (стари) Маџари врло зазиру од својих Чивута Маџара, који су их из темеља раскућили и упропастили.

По рачуну изласи да је у Угарској 77 од сто голе сиротиње.

У Чонградској Жупанији 83% народа нема нигде ништа, у Бекешкој 99%, у Чанадској 93% и т. д.

Ето зашто је Маџарима (старима) мука на Маџаре (нове). А како ли ће тек кроз 20—30 година Угарска изгледати?

Чувајте се Срби браћо Радића и њихове хрватске сељачке странке!

Долазе нам гласови да господин Стипан Радић путује по народу и да залази међу српски свијет, особито онде, гдје су Срби слабије настањени и гдје се налазе у мањини. Како мисли г. Стипе Радић о српском народу доста је рећи то, да је г. Стипе Радић увјеравао једног католичког свештеника, иначе противника Срба, да се не љути на то, што он спомиње српско име у својим говорима, јер да ће он на тај начин преварити Србе.

Господин Радић прави већ у својим говорима три врсте Срба. Једно су му Срби у Ср-

бији, које зове браћом, друго су му Срби у Срему, који су прави Срби, јер су, каже доселили из Србије, а трећи су му Срби у Горњој Крајини, који су само по вјери Срби. Сад су почели он и његови, да називају Србе „*православни дио нашег народа*“, ни не спомињући им имена.

Жалосна ли знаоца и јунака, кад овако хоће да цијепа Србе. Он, јадан, не зна, да су врло велик дио Сријема настанили Срби из Горње Крајине, што се може тачно доказати. Он не зна жалостан, да је Србин из Србије исто што и Србин из Босне и Херцеговине, из Хрватске и Славоније, из Црне Горе и Старе Србије. Тако, ето, тај господин, који се гради тобож пријатељ сељаку Србину. И још има неких људи, који му насиједају и дају се варати од г. Стипе Радића, и његова брата Антуна и њихових људи. Срби будите на опрезу и отпратите те лажне пророке између себе, како заслужују.

Наши одговори.

Одговор на питање због календара. Неколико поштованих наших претплатника запитало нас је писмено, зашто употребљавамо у листу често нови календар мјесто старог, јер држе да је стари календар наш православни а нови да је римски. Ми међу различним вијестима доносимо о томе, како се у Русији озбиљно спремају да узму нови календар, а ако је ико православни то је заиста Русија. Али напредак не позна застоја, и оно што је боље мора побједити. И један је и други календар међутијем римски, јер је стари календар јулијански од Римљанина Јулија Цезара, а други је млађи грегоријански од папе Гргура VII. Нови је календар тачнији и бољи, јер смо ми заостали већ данас за пунијех 13 дана натраг у старом календару.

Не треба се ничега бојати, ако би ми званично прихватили нови календар, који и онако неупотребљавамо у животу. Не смије човјек бити натражњак, па одбијати оно, што је боље и напредније. Гвоздени плуг потискује стари, машина осваја свијет, па је тако и с новим календаром. Прије славног Вука Караџића ми нијесмо српски право писали, него црквено-словенски, који је много тежи, а нема свију слова, која требају језику српском, а има нека која нама не требају, па тако су и Вуку говорили, кад је узео слово ј (јоту) да ће нас Вук пошокчити! Данас се свијет смије тој лудорији, у коју су онда многи и многи вјеровали. То је наш одговор у питању календара старог и новог.

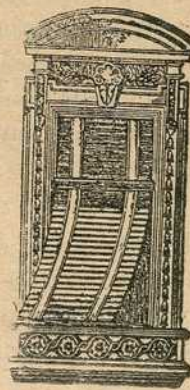
Дужницима „Српског Кола“.

Као што смо већ јавили у првом броју, сваки онај, који није платио претплате до 1. јула ове године или до краја године добио је засебно писмо, у ком му је назначено, колико дугује претплате до 1. јула ове године. Молимо стога све своје дужнике, да нам одмах пошљу дужну претплату, јер не можемо давати лист на вересију и уваљивати се због тога у дуг. Свак тражи своје, па и ми морамо своје, ту малу претплату, за коју није вриједно толико опомена и шиљања писама и плаћања поштарине. Само мало више обазривости према „Српском Колу“ од стране наших дужника, па тога свега не би требало. Не ради се ту о великом новцу, него о цигле К 2:40 на годину. Та човјек би их испросио преко године!

Надамо се дакле, да ће ово бити пошљедња опомена за наше дужнике.

Повјереницима „Српског Кола“.

Молимо своје повјеренике, који добивају по више примјерака „Српског Кола“, а нијесу досад претплате купили од претплатника и нама је послали, да то што прије учине. Имамо доста претплате на дугу, а лист има великих издатака, па смо у неприлипи. Увјерени смо, да ће наши пријатељи схватити наш положај, па ће то радо учинити у интересу „Српског Кола“ и наше опће народне ствари.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
капака

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтине

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5-2